

עפ"א 28073/09/22 - עיריית עכו נגד אלי אמר

בית המשפט המחוזי בחיפה

02 נובמבר 2022

עפ"א 28073-09-22 עיריית עכו נ' אמר

בפני כב' הנשיא רון שפירא

מעוררת עיריית עכו

נגד

משיב אלי אמר

פסק דין

בפני ערעור שהגישה עיריית עכו (להלן: "העיריה") על גזר הדין מיום 21.07.22 שניתן במסגרת ח"נ 45347-05-22 של בימ"ש השלום בעכו בשבתו כבית משפט לעניינים מקומיים (כב' השופטת ב. חסן-חסנין), במסגרתו הושת על המשיב חיוב לתשלום מחצית הקנס שנקבע בהודעה לתשלום קנס.

הרקע לערעור:

המשיב הגיש בקשה להישפט בגין הודעת תשלום קנס. בהתאם לבקשתו הוגש כתב אישום לפיו ביום 27.02.22 בשעה 14.22 ברחוב ויצמן בעכו עבר המשיב עבירה של חניה על מדרכה שלא נקבעה כמקום חניה מוסדר, בהתאם לסעיף 5(ב)(3) לחוק עזר לעכו (העמדת רכב וחנייתו), התשנ"א - 1990 (להלן: "חוק העזר"). עבירה זו הינה עבירת תעבורה המופיעה בתקנה 72(א)(2) לתקנות התעבורה, התשכ"א - 1961 (להלן: "תקנות התעבורה"). בדיון שנקבע להקראה ביום 21.07.22 בבימ"ש קמא טען המשיב שמצב רפואי חייב את עצירת הרכב והחנייתו בנסיבות המהוות, לכאורה, עבירה. מדובר למעשה בכפירה המבוססת על טענה של צורך או כורח. העיריה ביקשה לקבוע את התיק להוכחות והמשיב/הנאשם ביקש להציג בפני בית המשפט תיעוד רפואי התומך בטענתו. בימ"ש קמא קבע, בניגוד לנטען ע"י המשיב ובניגוד לבקשת המאשימה, כי בהתאם להודאתו של המשיב הוא מרשיע אותו בעבירה המיוחסת לו בכתב האישום, גזר את דינו והשית עליו חיוב כספי השווה למחצית הקנס שנקבע בכתב האישום, דהינו קנס בסך 250 ₪.

טענות הצדדים:

העיריה טוענת כי סמכותה וחובתה להגן על אינטרס הציבור לעשות שימוש ברחובות העיר בלא מפריע ובלא שייחשף למפגע ומטרד. עבירת חניה על המדרכה הינה עבירה של איסור סטטוטורי שתכליתו לשמור על המדרכות פנויות לשימוש הולכי הרגל, להגן על המשתמשים במדרכה ולמנוע סיכון חייהם ובטיחותם של הולכי הרגל. האכיפה נועדה לשמור על הסדר והביטחון במרחב הציבורי. נטען כי בהתאם לסעיף 230 לחוק סדר הדין הפלילי [נוסח משולב], התשמ"ב - 1982 (להלן: "החוק"), היה על בימ"ש קמא להשית קנס שלא יפחת מהסכום הנקוב בהודעת תשלום הקנס, אלא אם ראה נסיבות מיוחדות המצדיקות הפחתה. נטען כי במקרה זה הושת עונש מקל מבלי שהוצגו ראיות המצדיקות הפחתת הקנס ומבלי שנטענו טיעונים המצדיקים הפחתה מקנס המקור ולכן לא התקיימו הנסיבות המיוחדות בהתאם לחוק. נטען כי הקנס שהושת אינו סביר ואינו הולם את מהות העבירה, אופייה, נסיבות ביצועה והמדיניות

הנוהגת, זאת מבלי לנמק מדוע הופחת הקנס לשיעור זה. נטען כי המשיב עצמו מסר כי כשיש לו נפילת סוכר הוא עומד בצד ומפלט דוחות החניה שהוצג לבימ"ש קמא עולה כי זו אינה העבירה הראשונה שעבר. טענתו כי הוא עומד בצד הדרך כאשר הוא חש בנפילת סוכר אינה מקנה לו את הזכות לקחת את החוק לידי, לחנות על מדרכה ולבצע עבירה המסכנת את עוברי הדרך האחרים במקום. המשיב לא הציג אישור רפואי נכון למועד ביצוע העבירה, אלא הציג אישור רפואי בדבר מחלת הסכרת. הרכב אינו נושא תג נכה ובכל מקרה צורת החניה שחוסמת את המדרכה כאשר לא נותר מקום מעבר חופשי הינה בניגוד לחוק חניה לנכים. בהטלת קנס כספי נמוך המסר אשר מועבר לציבור הוא מסר של כדאיות לעבור על החוק. שיעור הקנס הנמוך אינו מהווה הרתעה. לא ניתן משקל הולם לאינטרס הציבורי בענישה מרתיעה והולמת למיגור התופעה של חניה על המדרכה. יש לבטל את גזר הדין של בימ"ש קמא ולהשית קנס כספי ההולם את העבירה מכיוון שלא היו נסיבות המצדיקות הפחתה.

המשיב טוען כי ביקש להציג בפני בימ"ש קמא ראיות לכך שהוא סוכרתי. טוען שכאשר הוא חש שנופל לו הסוכר הוא עוצר את האוטו וקונה משהו מתוק לשתות לשתיים שלוש דקות ונוסע. בימ"ש קמא לא הבין את הטענות ולכן קבע מחצית הקנס. לא מדובר בנכות אלא בנפילת סוכר. המשיב עצר בסמוך למסעדה של אחיו כדי לשתות משהו מתוק. הקנס שולם. לא הייתה סיבה להגיש ערעור ולנהל דין בביהמ"ש המחוזי בגלל 250 ₪. עוד צוין בטעונו כי שופטת בחיפה ביטלה למשיב 2 דוחות בנסיבות דומות (יוער כי לא הוצגה בערעור כל אסמכתא לטעון זה). פה בימ"ש קמא לא הבין את המחלה. לטענתו הוא שילם הקנס ואין מקום לערעור.

הערות כלליות בטרם בחינת המקרה שבפני:

עבירות של ברירת קנס הן, מטבע הדברים, עבירות שבמדרג המשפט הפלילי נמנות על עבירות החטאים שהן עבירות קלות. מיקומן במסגרת המשפט הפלילי מצריך בחינה לכשעצמה בשים לב לנטל המוטל על כל גורמי האכיפה כפועל יוצא של סיווג ההליך כהליך פלילי. לא בכדי מתחזקת המגמה (הברוכה, לטעמי) להסיט תחומי משפט אלו להליכי אכיפה מנהלית [ראו: תזכיר הצעת חוק ההפרות המינהליות, התשפ"ב-2022, שהופץ לאחרונה להערות הציבור. ראו גם: הצעת חוק הפרות תעבורה מינהליות, התשפ"א-2021 ודברי ההסבר שם. ראו גם דברים שכתבתי בספר "**מאכיפה פלילית לאכיפה מנהלית**" (הוצ' נבו 2019) פרק ג' עמ' 39 ואילך]. עם זאת, וכל עוד לא שונה החוק, חלים על ניהול ההליך כל כללי המשפט הפלילי, בהטעמה המתחייבת לנסיבות.

ככלל, אין עילה להפחית מקנס שנקבע בעבירת ברירת קנס אלא בנסיבות חריגות. כי הרי בדרך זו מייצר בית המשפט תמריץ להמנע מתשלום קנס והגשת בקשה להישפט, וזאת בידיעה כי בכך "ירווּח" הקלה בתשלום הקנס, על חשבון הקופה הציבורית והשתת עלויות על מערכת המשפט. מכאן שהחלטה לחרוג ולהפחית בתשלום הקנס מהסכום שנקבע לברירת קנס מצדיקה, ולטעמי מחייבת, הנמקה ראויה. אוסיף עוד כי לטעמי אם לא מצא בית המשפט טעם מוצדק להגשת הבקשה להישפט כי אז עליו לגזור קנס משמעותי שיביא בחשבון את העלויות הנגרמות לציבור מעצם קיומו של ההליך, קנס שירתיע מניצול הליכי המשפט לרעה. בנוסף, וכאשר נגזר קנס לתשלום, ראוי הוא שבית משפט גם יגזור מאסר חלף תשלום קנס, וזאת ככל שהנאשם שבפניו לא ישלם את הקנס ובהעדר טעמים חריגים לאי תשלום במועד. כל זאת כדי להפחית את התמריץ לאי תשלום קנסות.

יחד עם זאת, משבחר צד להישפט, כי אז חלים על ההליך כללי המשפט הפלילי. טענותיו חייבות להיבחן בזהירות הראויה

ובהתאם לכללי סדר הדין הפלילי ודיני הראיות. מכאן נעבור למקרה שבפני.

דין ומסקנות:

לאחר שבחנתי את טענות הצדדים ואת גזר הדין של בימ"ש קמא, הגעתי למסקנה כי בנסיבות המקרה יש לבטל את פסק דינו של בית משפט קמא מהטעם שנפלו פגמים בהליך וזאת בשלב מתן הכרעת הדין. אצין כי בפני טענו הצדדים לעניין הערעור על גזר הדין ואולם לא ניתן להתעלם מהעולה מפרוטוקול בית משפט קמא.

המשיב טען, למעשה, טענות שאם יתקבלו יתכן ויובילו לזיכוי מהטעם של הגנות הקיימות בדין הפלילי. טענתו הייתה שמצב רפואי חייב את עצירת הרכב והחנייתו בנסיבות המהוות, לכאורה, עבירה. המשיב אמר גם שהוא מוכן להמציא לבית המשפט אישורים רפואיים התומכים בטענותיו. ב"כ המאשימה לא ביקשה בנסיבות אלו להרשיעו אלא לקבוע את התיק להוכחות (ראו את הדין בעמ' 1 וראשית עמ' 2 לפרוטוקול). למעשה המשיב טען למצב הפוטר אותו מאחריות פלילית וכאמור, המדינה ביקשה לקבוע את התיק לשמיעת ראיות. אלא שבית המשפט בחר לרשום הכרעת דין המבוססת על "הודאתו של הנאשם". אלא שזה כלל לא הודה בביצוע עבירה אלא הודה בביצוע מעשה שלטענתו חלות עליו הגנות שיש בהן כדי לפטור מאחריות פלילית.

במצב דברים זה, והגם שאין בפני ערעור נאשם על הכרעת דין, בשים לב לבקשת המאשימה בבית משפט קמא לקבוע את התיק להוכחות, ובשים לב לטענת הנאשם כי יוכל להביא מסמכים המבססים את טענתו לפטור מאחריות פלילית, לא ניתן להותיר את פסק הדין על כנו, הגם שמדובר בעבירה קלה במדרג העבירות של המשפט הפלילי. עקרונות המשפט הפלילי, לרבות הזכות להליך הוגן וחזקת החפות, חלים גם בהליכים שעניינם בעבירות קלות. כאשר נאשם עומד על חפותו אין מקום לקיצורי דרך. מובן כי אם יתברר בעת שמיעת הטענות כי מדובר בטענות סרק ניתן יהיה להביא את הדבר בחשבון במסגרת שיקולי ענישה.

בסיכומי של דבר - פסק דינו של בית משפט קמא מבוטל. התיק יוחזר לשמיעה בבית משפט קמא. ככל ששולם הקנס שנגזר הוא יוחזר למשיב. למען הסר ספק אבהיר כי אינני מביע כל עמדה בכל הנוגע לאמיתות טענות ההגנה או משקלן. כל שנקבע הוא שבית משפט חייב לברר את הטענות ולהכריע בדין לאחר בירורן, **כפי שביקשו בבית משפט קמא שני הצדדים.**

אציע לצדדים כי עוד בטרם שיקבע דיון מחודש בבית משפט קמא תבחן המאשימה את טענות המשיב ותשקול את עמדתה. ככל שתהיה נכונות לבחון את עמדת המאשימה ראוי כי המשיב/נאשם ימציא למאשימה את המסמכים הרפואיים הנדרשים והתומכים, לטענתו, בגרסתו.

המזכירות תשלח עותק מפסק הדין לצדדים.

ניתן היום, ח' חשוון תשפ"ג, 02
נובמבר 2022, בהעדר הצדדים.

רון שפירא, נשיא